

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3381/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 43.Pf.636.311/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 43.Pf.636.311/2021/7. számú ítélete, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.52.221/2020/25-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az alapügyben másodrendű felperesként résztvevő indítványozó adóstársával együtt az alperes hitel-, illetve jelzáloghitel-intézetekkel mint hitelezőkkel 2007. október 24. napján kölcsönszerződést kötött jelzálog típusú hitelkölcsön felvétele céljából. A szerződés szerint a kölcsön összege 2 500 000 Ft, a kölcsön devizaneme svájci frank.
- [4] A hitelintézet 2011. november 15. napján közjegyzői okiratban a kölcsönszerződést az indítványozó szerződészegése következményeként azonnali hatállyal felmondta, ezzel párhuzamosan a teljes tartozás 15 napon belüli megfizetésére szólította fel az indítványozót és adóstársát. A hitelintézet a kölcsönszerződéssel kapcsolatos teljes követelést engedményezte az I. rendű alperes követeléskezelőre. A kölcsönszerződés elszámolása a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény szerint megtörtént.
- [5] Az indítványozóval és adóstársával szemben végrehajtási eljárás indult, amelynek keretében a követelés fedezetül szolgáló ingatlan 2018. november 11-én értékesítésre került. A vételár felosztását és a túlfizetés az indítványozó és adóstársa részére történt kiutalását követően az árverési vevő számára 2020. augusztus 12-én megtörtént a birtokbaadás.
- [6] Az indítványozó egykori adóstársával (a továbbiakban együtt: felperesek) ezt követően nyújtott be keresetet a Pesti Központi Kerületi Bíróságra, kérve annak megállapítását, hogy a szerződés 2011-ben történt felmondása érvénytelen volt. A felperesek számos jogszabályi rendelkezést jelöltek meg jogalapként a keresetük alátámasztásául, és kiemelten hivatkoztak a szerződés tisztességtelenségére mint érvénytelenségi okra. A keresetet az elsőfokú bíróság 2021. június 24-én, 22.P.52.221/2020/25-I. számon elutasította azzal az indokolással, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének feltételei nem állnak fenn.
- [7] A felperesek fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 2022. január 14-én kelt, 43.Pf.636.311/2021/7. számú ítéletében az elsőfokú ítéletet – az elsőfokú bíróságtól részben eltérő indokolás mellett – helybenhagyta. A Törvényszék érvelésének középpontjában a szerződés és a felmondás érvénytelenségének megállapítása közötti különbség áll. A felperesek kizárólag a felmondás mint egyoldalú jogügylet érvénytelenségének megállapítását kérték, ugyanakkor olyan jogszabályhelyekre hivatkoztak, amelyekre a szerződés érvénytelenségét lehet alapítani és a felmondás kapcsán a magánjog taxatív meghatározott érvénytelenségi okai közül egyet sem hívtak fel. A felmondás és a kölcsönszerződés önálló jogügyletek, érvényességük vagy érvénytelenségük külön vizsgálandó: az egyik érvénytelenséget eredményező jogi hibája nem teszi a másikat érvénytelenné. Tekintettel arra, hogy a felmondásra vonatkozó érvénytelenségi okok közül egy sem került felhívásra, a felperesek által megjelölt okok eleve nem teheték érvénytelenné a felmondást. Ezen felül a Törvényszék a fellebbezésben hivatkozott eljárási jogszabálysértéseket sem látta megalapozottnak.

- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.636.311/2021/7. számú ítélete, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.52.221/2020/25-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét elsősorban azzal támasztja alá, hogy értelmezése szerint a bíróságok nem az általuk benyújtott kereseti kérelmet bírálták el, és nem indokolták meg kellőképpen, hogy ennek mi az oka. Az indítványozó utal arra is, hogy a bíróságok tényekkel és joggal kapcsolatos megállapításai és következtetései nyilvánvalóan és kirívóan önkényesek, következésképpen ellentétesek a tisztességes eljáráshoz való joggal. Véleménye szerint ez a körülmény megalapozza azt, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságok által elkövetett ténybeli és jogi hibákat kiküszöbölje.
- [10] Az indítványozó arra is hivatkozik, hogy a számára rendelkezésre álló egyetlen lehetséges jogorvoslat a végrehajtási záradék közjegyző általi kiállítását követően a lefolytatott polgári per volt, így a kereseti kérelmének elutasítása azt jelenti, hogy nem biztosított számára a végrehajtási eljárás megalapozottságának vitatása. Ez az indítványi elem tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét fogalmazza meg.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [12] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány a befogadás formai feltételeinek megfelel.
- [13] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az indítvány ezeknek a feltételeknek az alábbiak szerint nem felel meg.
- [14] 3.1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben jelen ügyben is fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” [3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]].
- [15] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, amely az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja szerint a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára [lásd pl. 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]]. A tényállás megállapítása és az abban foglalt egyes tények jelentőségének megítélése, mérlegelése a rendes bíróságok feladata [lásd pl. 3359/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3365/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]]” [3016/2015 (I. 27.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [16] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem bocsátkozhatott annak érdemi vizsgálatába, hogy a bírói döntések helyesek voltak-e, azaz az indítványozó kereseti kérelmében a felmondás érvénytelensége tekintetében megfelelő jogszabályhelyekre hivatkozott-e és nincs hatásköre arra, hogy az alkotmányjogi panaszban írtak szerint a bíróságok döntését felülmérlegelje. Ugyanakkor megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó érvelésének esetleges helytállósága esetén sem lenne a bírói döntés önkényesnek tekinthető.
- [17] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségük megszegésével megsértettek a tisztességes eljáráshoz való jogát, de az indítvány nem tartalmaz olyan elemeket, amelyek alappal vetnék fel az Alkotmánybíróság gyakorlatában kidolgozott követelmények érvényesülésének hiányát.
- [18] Az Alkotmánybíróságnak az indokolási kötelezettség és a tisztességes eljáráshoz való alapjog összefüggéseivel kapcsolatban kiterjedt gyakorlata van. A bírói indokolás hiányát az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban korábban már alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Az Alkotmánybíróság ezen határozatában azt a minimum elvárást fogalmazta meg a bíróság számára a bírói indokolás

alkotmányos tartalma tekintetében, „hogy az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Indokolás [34])

- [19] Az indítványozó elsősorban azt sérelmezi a megfelelő indokolás hiányát állítva, hogy a bíróság bizonyos felvételeit nem cáfolta tételesen, ez azonban nem jelent az alaptörvény-ellenesség szintjét elérő indokolási hiányosságot. A bíróságok indokolási kötelezettségéből ugyanis nem következik a felek által felhozott minden észrevétellel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. Továbbá az indítványozó a vonatkozó érvelésében több ponton is vitatja a bíróság indokolását, ami ellentétben áll azzal, hogy a kereset elutasításának indokolása hiányozna. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az indítvány nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem áll fenn a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége sem.
- [20] 3.2. Az indítványozó – az indítvány tartalma alapján – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróságnak kiforrott gyakorlata van a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmával kapcsolatban, amely kiterjed arra is, hogy mely esetekben állapítható meg ezen alapjog bírósági eljárás során okozott sérelme. Az Alkotmánybíróság a bíróságokkal szemben azt a követelményt tartja levezethetőnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből, hogy „az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a bírósági eljárásban élhetett jogorvoslati jogával, fellebbezési kérelmét a másodfokú bíróság érdemben elbírálta. Az indítványozó helyesen mutat rá arra, hogy a végrehajtási záradék közjegyző általi kiállítását követően a jogviszony érvényességét polgári per keretében lehet vitatni. Amennyiben a kereset alapos, a végrehajtás nemperes eljárás keretében megszüntethető. Az ítéletek nem ezzel ellentétes jogértelmezést tartalmaznak, hanem indítványozó keresetének alapossgát tagadják. Következésképpen az indítvány a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben sem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét.
- [22] 4. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/780/2022.

